

SJenV
SrB

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Datum
17 februari 2025

Onze referentie
6193150

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

Deze nota betreft de vierde voortgangsbrief *aanpak georganiseerde criminaliteit tijdens detentie en berechting*. De brief kent drie hoofdonderdelen: allereerst volgt een toelichting over de uitwerking van het regeerprogramma, dan updates over een reeks aan maatregelen op het gebied van detentie en berechting, vervolgens wordt ingegaan op moties en toezeggingen en tot slot volgt de beleidsreactie op het WODC onderzoek 'Grip of in de Greep?'.

De brief ziet op het tegengaan van georganiseerde criminaliteit tijdens berechting en detentie en ligt op het terrein van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (detentie en VCHD). De advocatenmaatregelen zoals genoemd in de brief liggen op het terrein van de Staatsecretaris Rechtsbescherming. Om die reden wordt de brief mede namens de Staatsecretaris Rechtsbescherming uitgestuurd en aan beide bewindspersonen voorgelegd. Deze brief wordt ter info aangeboden aan de Minister van Justitie en Veiligheid omdat de ondermijningsaanpak in zijn portefeuille valt.

Het voornemen is om deze brief een week voorafgaand (5 maart 2025) aan het Commissiedebat Gevangeniswezen op 12 maart 2025 uit te sturen aan de Tweede Kamer.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met de inhoud van de brief en verzending ervan aan de Kamer.

3. Kernpunten

Uitwerking regeerprogramma

Het kabinet heeft 16 mln. EUR structureel beschikbaar gesteld voor het tegengaan van voortgezet crimineel handelen in detentie. Het kabinet wil het contact van hoogrisicogedetineerden met de buitenwereld beperken, verstevigende fysieke, organisatorische en elektronische maatregelen treffen om dreiging van buiten tegen te gaan en de internationale samenwerking versterken om VCHD tegen te gaan. Ook wil het kabinet onttrekking strafbaar stellen. Het regeerprogramma wordt uitgewerkt langs vijf lijnen:

1. Beperken contactmomenten hoogrisicogedetineerden.

2. Inzet op dreiging van buiten de Penitentiare Inrichting (PI)
3. Versterking internationale samenwerking
4. Herijking detentielandschap
5. Strafbaarstelling onttrekking.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Voortgang maatregelen

Dit betreft de voortgang op maatregelen die zijn ingezet sinds de arrestatie van Youssef T. in de EBI op 8 oktober 2021. Hiervoor is een Taskforce ingericht, waarin de relevante partners op hoog niveau de aanpak georganiseerde criminaliteit tijdens detentie en berechting monitoren. Te denken valt aan de oprichting van de Detentie Intelligence Unit en maatregelen om vervoersbewegingen van hoogrisicogedetineerden te beperken door onder meer de totstandkoming van Justitiële Complexen waar detentie en berechting samenkomen.

Datum
17 februari 2025

Onze referentie
6193150

In de brief wordt alleen ingegaan op de voortgang van maatregelen ten aanzien waarvan relevante updates te melden zijn. Bovendien wordt ingegaan op de moties die met de maatregelen samenhangen. Er wordt een toelichting gegeven op de vertraagde oplevering van de AIT in Lelystad. De aanbesteding heeft langer geduurd dan verwacht. Om deze reden is oplevering met enkele maanden vertraagd, hierdoor is oplevering in 2028 niet meer mogelijk.

Moties en toezeggingen

- *Voorkomen van lekken (Eerdmans, JA21)*

De motie van de heer Eerdmans stelt dat de regering alles in het werk moet stellen om het lekken van geheime informatie aangaande de EBI te voorkomen.¹ Ik heb daarom DJI verzocht om belang van geheimhouding te benadrukken binnen de EBI om het lekken van informatie tegen te gaan. Hiermee geef ik invulling aan deze motie.

- *Geen voorwaardelijke invrijheidsstelling bij gedetineerde met hoge veiligheidsrisico's (Ellian, VVD)*

Deze motie is met het OM besproken. Het OM ziet geen aanleiding om de huidige Aanwijzing Invrijheidsstelling te herzien, nu hier al voldoende mogelijkheden voor zijn. Dit wordt uitgebreid toegelicht in de brief.

- *Motie algemeen verbod De Vrije Zielen (Ellian, VVD)*

Op 2 april 2024 heeft de Tweede Kamer de motie van het lid Ellian (VVD) inzake De Vrije Zielen aangenomen.² In de Regelingen model huisregels wordt bepaald dat het bezit van De Vrije Zielen, en eventuele opvolgers van dat blad met een gewijzigde titel, verboden is.

In dit kader is u een drietal opties voorgelegd: 1) een verbod op De Vrije Zielen in de huisregels van inrichtingen en klinieken, 2) een verbod op De Vrije Zielen door individuele beslissingen en 3) de motie niet uitvoeren. Optie 3 is meegegeven met de argumentatie dat de verwachting was dat het uitvoeren van de motie juridisch geen stand zou houden en dat met de huidige werkwijze reeds op een effectieve en proportionele manier wordt voorkomen dat gedetineerden op terrorisenafdelingen niet kennisnemen van een editie van De Vrije Zielen of

¹ Kamerstukken II, 2024/25, 24 587, nr. 970.

² Kamerstukken II, 2023/24, 24587, nr. 936.

vergelijkbare bladen als deze aanzet tot haat of oproept tot geweld. Bij optie 1 is aangegeven dat deze optie de inrichtingen en klinieken een sterker instrument zou geven voor het handhaven van een algemeen verbod dan de tweede optie (een verbod in individuele beslissingen) en deze optie tot gevolg heeft dat de (juridische) toelaatbaarheid van het verbod wordt getoetst door de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ). U heeft voor optie 1 gekozen.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
17 februari 2025

Onze referentie
6193150

De voorgenomen wijziging van de huisregels is vervolgens voorgelegd aan de RSJ voor advies.³ De kern van het uitgebrachte advies is dat de RSJ adviseert de wijzigingen in de Regelingen model huisregels niet door te voeren, omdat deze niet noodzakelijk en vanwege de reikwijdte ook niet proportioneel zijn. U bent daarom geadviseerd een dergelijk verbod niet in te voeren. Omdat de noodzaak en proportionaliteit van een algemeen verbod op De Vrije Zielen niet is gebleken, houdt zo'n verbod hoogstwaarschijnlijk geen stand in beklag- en beroepsprocedures. In het verlengde hiervan bent u geadviseerd de huidige werkwijze – een beoordeling per editie – te hervatten. De juridische toelaatbaarheid van deze werkwijze is recent ondersteund door een uitspraak van de beroepscommissie van de RSJ, die ziet op het niet uitreiken van de gescreende nummers 17 en 18 van De Vrije Zielen.⁴

- Moties om contrabande tegen te gaan (motie Ellian, VVD en motie Van Dijk PVV)
Het Kamerlid Ellian (VVD) verzoekt in zijn motie om aanvullende maatregelen en verscherpte controles om het binnen brengen van onder andere telefoons tegen te gaan.¹ Met het regeerakkoord worden aanvullende maatregelen getroffen. Daarbij wordt door de inzet van onaangekondigde acties van de Landelijke Bijzondere Bijstandseenheid (LBB) van de Dienst Vervoer en Ondersteuning (DV&O) in de PI's gecontroleerd op de aanwezigheid van contrabande

Naar aanleiding van de motie van Kamerlid van Dijk (PVV) worden de onaangekondigde acties, indien nodig met de inzet van een speurhond, geïntensiveerd. Hiermee beschouw ik de motie van het lid van Dijk afgedaan.

- Onderzoekmoties

Verder informeer ik u dat ik bezig ben met de uitvoering van de motie van Kamerleden Ellian en Wilders⁵ om te onderzoeken hoe het aantal criminele kopstukken dat door dezelfde advocaat wordt bijgestaan, beperkt kan worden. Dit geldt ook voor de motie van de leden Ellian en Eerdmans inhoudende een onderzoek naar de vraag hoe auditief toezicht op gesprekken tussen gedetineerden en advocaten op de Afdelingen Intensief Toezicht en in de extra beveiligde inrichting vormgegeven kan worden.⁶

4. Toelichting

4.1. Politieke context

De aanpak van ondermijning in detentie/voortgezet crimineel handelen vanuit detentie is één van de prioriteiten uit het regeerprogramma. In de brief wordt verder ingegaan op een aantal moties.

³ Zie <https://www.rsj.nl/documenten/rapporten/2024/11/12/advies-wijziging-regelingen-model-huisregels-i.v.m.-motie-lid-ellian-inzake-verbod-op-de-vrije-zielen>

⁴ RSJ 24/41547/GA, 20 december 2024, beroep

⁵ Kamerstukken II, 2024/25, 36 583, nr. 14

⁶ Kamerstukken II, 2024/25, 36 583, nr. 15

4.2. Financiële overwegingen

Uitwerking regeerprogramma

De begroting, waarin de Kamer instemt met de middelen is op 18 februari jongstleden vastgesteld in de Eerste Kamer. Hiermee is toekenning van de middelen definitief. De middelen tegen VCHD worden als volgt opgebouwd.

	2025	2026	2027	2028	2029
VCHD	10,67 mln.	13,33 mln.	16 mln.	16 mln.	16 mln.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
Sancties Intramuraal

Datum
17 februari 2025

Onze referentie

6193150

4.3. Communicatie

DCOM zal op sociale media aandacht besteden aan de inhoud van de brief.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.